

GUD ÄR INTE EN GODISAUTOMAT

Uttrycket ”Gud är ingen godisautomat” har blivit ett populärt sätt att beskriva hur vi inte styr över Gud och hans agerande. Uttrycket är hämtat från amerikanska *vending machines*, sådana som man ser i många filmer och tv-serier. Maskiner fullmatade med godis, dricka eller något annat gott, där den som vill slår in en sifferkod, betalar för sig och väntar på att maskinen ska putta varan till en lucka. För den dramatiska effektens skull ska helst varan fastna längs vägen så att köparen behöver ge maskinen en hjälpande knuff eller spark.

Men så fungerar inte Gud såklart. Man kan inte bara betala, slå en kod och få det man önskar. Därav uttrycket ”Gud är ingen godisautomat”. Ändå finns det utmaningar med den inställningen också och jag har ibland känt att det finns något som stör mig när jag hör någon använda den referensen. En del använder sig av detta uttryck som en ursäkt för att göra Gud formlös, omöjlig att påverka eller ens förstå. Men är det så? Är Gud ett obegripligt mysterium som vi i bästa fall kan ana några diffusa konturer av? Och om Gud inte går att

påverka, varför ber då vi ens? Då är väl det ett slöseri med tid och energi? Kanske är vårt sökande efter Gud bara ett jagande efter vinden? Eller är Gud kanske inte så formlös ändå?

I samband med en fortbildningskurs jag gick skulle man under loppet av ett år läsa ett antal böcker för att sedan samtala om dess innehåll. En av böckerna var skriven av en relativt erkänd teolog som arbetar på en Sveriges teologiska högskolor. I ett av kapitlen arbetade han med frågan om vad man kan veta om Gud. Jag blev förvånad över författarens argumentation kring att man egentligen inte kan veta så mycket om Gud, om ens något. Är det inte märkligt när en teolog säger så? Teologi betyder ”läran om Gud”. Om man inte kan veta något om Gud, då finns det alltså ingen teologi. Författaren hade på ett sätt gjort sig själv arbetslös och jag funderade över varför jag ens skulle läsa klart boken. Jo, just det, jag gick på en kurs och var tvungen.

Förstå mig rätt, för ingen kan veta allt om Gud. Om någon påstår sig göra det kan du med gott samvete sluta att lyssna på den personen. Men innebär det att man inte kan veta något alls om Gud? Någon lär ha sagt: ”Det enda vi kan veta om Gud är det han väljer att uppenbara för oss.” Det tycker jag är ett sunt sätt att se på teologi och det stämmer även väl med Jesu egna ord:

I samma stund jublade Jesus i den helige Ande och sade: ”Jag prisar dig Far, himlens och jordens Herre, för att du har dolt detta för de visa och kloka och uppenbarat det för små barn. Ja, Far, så var din goda vilja. Allt har min Far överlämnat åt mig. Och ingen vet

vem Sonen är utom Fadern, eller vem Fadern är utom Sonen och den som Sonen vill uppenbara det för.”

När de var ensamma vände sig Jesus till lärjungarna och sade: ”Saliga är de ögon som ser vad ni ser. Jag säger er: Många profeter och kungar ville se vad ni ser men fick inte se det, och höra vad ni hör men fick inte höra det.”

LUK 10:21–24

Det är sant att om vi skulle leka kurragömma med Gud så kommer han att vinna – varenda gång. Vi kan inte hitta honom om han inte vill bli funnen. Men här talar Jesus om att Sonen har möjlighet att uppenbara Gud för oss. Innan vi tittar närmare på de andliga principer som Gud har gett oss att följa behöver vi reda lite i den här frågan om vad man egentligen kan veta om Gud. För om vi inte kan veta något om Gud, om han är formlös, då kan vi inte heller fästa någon vikt vid det vi kan kalla för andliga principer, för vad skulle de då vara byggda på? Jesus däremot hävdade ju att Gud gick att se, i alla fall om han valde att uppenbara sig för oss. Då blir frågan: Hur uppenbarar han sig för oss? Vad har vi för verktyg till vårt förfogande när det gäller att lära känna honom och hur han fungerar?

Skapelsens uppenbarelse

Själva skapelsen hjälper oss att förstå och se Gud. Den värld som Gud har skapat är nämligen full av hans fingeravtryck. Den tavla som vi har framför våra ögon bär sin skapares avtryck. Det enda skälet att vi inte ser det är att vi blundar.

Jag bor med min familj strax utanför Eskilstuna, ”på landet” enligt några, andra skulle kalla det ett villasamhälle. När jag åker in till stan på morgonen passerar jag oerhört vackra öppna fält. En morgon när allt var så vackert som det bara kunde vara åkte jag förbi busshållplatsen där vi bor och såg att alla stirrade ned i sina mobiler. Ingen såg hur vacker morgonen var och hur solen höll på att stiga upp över fälten. Där ute var Gud men det var det ingen som såg för deras blickar var bortvända.

När Paulus skrev till de troende i Rom sade han att det inte fanns något försvar för de som inte ville tro på Guds existens, därför att han har gjort sig synlig i sin skapelse. Att ända från början har Guds osynliga egenskaper, eviga makt och gudomliga natur varit synlig i de verk han har skapat (1:19–20).

Paulus menar alltså att ingen kan säga att man är utan kunskap om Gud eftersom skapelsen bär sitt vittnesbörd. Mitt framför våra ögon är han synlig genom sitt verk. Solens uppgång över fälten bär hans signatur och det hade även mina grannar vid busshållplatsen sett om de bara hade tittat upp. Bibeln talar om att du och jag är skapade till hans avbild så varje spegelblank yta vittnar om honom när du går förbi.

Nu var ju inte Paulus den enda, eller ens den första, som hade insett denna sanning. Kung David beskriver det med en poets bildspråk i en av sina psalmer:

Himlarna vittnar
om Guds härlighet,
himlavalvet förkunnar

hans händers verk.
Dag berättar för dag,
natt ger kunskap till natt,
utan tal och utan ord,
utan att man hör deras röst.
Deras röst når ut över hela jorden,
deras ord till världens ände.

PS 19:2–5

Utan tal och utan ord vittnar ändå skapelsen om Gud. Den blir därför vårt fall. Om vi påstår att vi inte ser honom säger skapelsen: "Här är Gud!" Vi blir utan ursäkt. Att vara ignorant är inte ett försvar för okunskap. Om vi hade velat skulle vi ha sett honom, eller med Jesu egna ord: *den som söker han finner*. Paulus tog det till och med så långt att han menade att skapelsen inte bara vittnade om Guds existens utan även om hurdan Gud är. Han menade att skapelsen bar på hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomliga natur. Det finns processer i skapelsen som vittnar om hur Gud fungerar, exempelvis principen om sådd och skörd. Men det återkommer vi till senare i boken.

Gud i människoform

Den största Gudsuppenbarelsen sker ändå genom inkarnationens mysterium. När den osynlige Guden tog sig synlig form i kött och blod. Då blev Gud allt annat än formlös. Helt plötsligt fick han ett ansikte och en kropp som både gick att se och att ta på. Plötsligt kunde vi lättare identifiera oss med honom.

Han blev som en av oss fast utan att tappa sin gudomlighet. I honom förenades både det himmelska och det jordiska. Han blev kontaktytan mellan Gud och människa. Gud hade redan innan Jesus kom använt sig av en massa olika metoder för att försöka nå fram till mänskligheten. Han har aldrig försökt att vara dold för oss. Det var inte Gud som gömde sig för Adam och Eva, utan det var dom som sprang bort från honom. Till slut når Gud ändå fram till skapelsen och Hebreerbrevets författare sammanfattar det bäst:

I forna tider talade Gud många gånger och på många sätt till fäderna genom profeterna, men nu i den sista tiden har han talat till oss genom sin Son. Honom har han insatt som arvinge till allt, och genom honom har han också skapat universum. Sonen är utstrålningen av Guds härlighet och hans väsens avbild, och han bär allt med sitt mäktiga ord. Och sedan han fullbordat en rening från synderna sitter han nu på Majestätets högra sida i höjden.

HEBR 1:1–3

Det är uppenbart att Gud aktivt sökte få fram sitt budskap till oss. Han gömde sig inte, han önskade inte att vara formlös och till sist tog han sig en egen gestalt på jorden. Jesus är Guds väsens avbild. Genom honom ser vi Gud tydligare än någonsin.

Det är därför vi bäst förstår Gud genom evangelierna för det är där Jesu liv skildras som tydligast. Genom att se på hans liv, vad han sa och hur han agerade i olika situationer förstår vi hur Guds vilja ser ut i praktiken. Gud tog synlig

form. Vid ett tillfälle gav Filippus, en av Jesu lärjungar, uttryck för den längtan som väldigt många människor bär på – nämligen att få se Gud. Han bad Jesus att visa Fadern för dem (Joh 14:8). Jesus svarade med att förklara för honom och de andra lärjungarna som stod där att han var Guds väsens avbild. Den som har sett mig har sett Fadern, sa Jesus. Det betydde att Gud inte längre var formlös. Även om Gud på ett sätt alltid hade varit synlig i sin skapelse fylldes nu konturerna i och genom Jesus blev bilden tydligare.

Jesus är den klaraste bilden av Gud som någonsin har uppenbarats. Genom honom nådde Guds ord oss för första gången ofiltrerat av den mänskliga brustenhets som profeterna och vi bär på. Jesus menade till och med att denna uppenbarelse var så genomgripande att hans ord inte ens var hans egna utan Faderns. Det var Gud som talade genom honom och de gärningar som han hade gjort var resultatet av att Fadern bodde i honom. Med andra ord kan vi ta emot både Jesu ord och hans agerande som att de vore en perfekt representation av Gud. Jesus gav Gud en form och en röst här på jorden.

Aldrig hade Gud varit så synlig som då när Jesus vandrade omkring bland människorna. Den som menar att man inte kan veta något om Gud måste alltså helt räkna bort Jesu liv och hans egna anspråk på att vara ett med Fadern. I inledningen av sitt evangelium väljer Johannes att ge ganska gott utrymme åt att förklara vikten av att Gud kommit ned till oss. Han säger bland annat: "Och Ordet blev kött och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, den härlighet som den Enfödde har från Fadern. Och han var full av nåd och sanning" (Joh 1:14).

Ordagrant går det att översätta denna mening med att *Ordet blev kött och tältade bland oss*. Det tält som Johannes hänvisade till var inte ett vanligt campingtält utan det uppenbarelsetält som Israels folk slog upp i öknen. Det kallades för Uppenbarelsetältet för det var dit som Mose gick för att samtala med Gud ansikte mot ansikte som en människa talar med en annan. Där gjorde Gud sig synlig för Mose på ett särskilt sätt.

Det finns en stark symbolik här. Uppenbarelsetältet slogs upp en bit utanför lägret där folket bodde. Gud var i närheten av sitt folk men ändå inte mitt ibland dem. När Mose kom ut till tältet så sänkte sig en molnstad över tältet och folket kunde förstå att Gud samtalade med Mose. Men denna uppenbarelse var inte för alla och vad vi förstår var det bara Mose, och möjligtvis hans adept Josua, som fick uppleva detta ansikte mot ansikte möte med Gud.

Men nu menade Johannes att Gud hade valt att flytta tältet in bland folket. Nu var inte längre Gud synlig för några få utvalda i ett tält utanför lägret, utan nu hade uppenbarelsen kommit in bland folket genom Jesus. Det var en viktig markering från Johannes när han skrev att ”vi såg hans härlighet”. Plötsligt kunde alla se Gud genom Jesus, den enfödde sonen. Johannes menar att utan Jesus kan vi inte till fullo förstå Gud: ”Ingen har någonsin sett Gud. Den Enfödde, som själv är Gud och i Faderns famn, han har gjort honom känd” (Joh 1:18).

Johannes menar att eftersom Jesus är den enfödde sonen och själv har del i Gudomen gav han oss en rätt bild av Gud. Vi kan lita på att hans vittnesbörd och hans agerande på ett

rätt sätt återspeglar Gud. Genom att Jesus kom till oss uppenbarades Guds form för oss och Gud blev synlig.

Ordets uppenbarelse

Du och jag lever inte i Israel för 2000 år sedan och vi kan inte se Jesus med våra fysiska ögon. Innebär det att vi har gått miste om att se den uppenbarelse av Gud som lärjungarna genom Jesus kunde se? Nej, vi kan ta del av den genom de ord som skrevs ned om honom i evangelierna och även i de brev som de första troende skrev och skickade runt bland de dåvarande församlingarna.

Bevarandet av denna gudsuppenbarelse var ett av skälen till att lärjungarna skrev sina evangelier och det är något som de själva uttrycker. Lukas var tydlig i inledningen av sitt evangelium, han förklarade att det var många som hade sökt att sammanställa det som hände när Jesus kom.

Anledningen till det var att han ville dela vidare sin kunskap till kommande generationer, till dig och mig. Det är i regel skälet till att vi vill sätta saker på pränt – för att minnas och för att låta kommande generationer ta del. Denna gudsuppenbarelse, Jesus, fick inte glömmas bort. Lukas förklarade också att det inte bara var hastiga minnesanteckningar, utan att han hade gjort noggranna efterforskningar för att se till att allt blev korrekt återgivet.

Evangelisten Johannes tog sig även han tid att förklara för oss hur detta som han skriver var trovärdigt och byggde på ögonvittnesskildring: ”Det är den lärjungen som vittnar om detta och har skrivit detta, och vi vet att hans vittnesbörd är

sant. Jesus gjorde också mycket annat. Men om varje händelse skulle skrivas ner, tror jag att inte ens hela världen skulle rymma de böcker som då måste skrivas” (Joh 21:24–25).

Samtidigt som han förklarade trovärdigheten i texten medgav han även att allt som Jesus gjorde av naturliga skäl inte finns nedtecknat. Hur ska man tänka kring det? Finns det saker om Jesus som vi inte känner till. Ja, det måste vi anta. Men hur kan vi då lita på denna gudsuppenbarelse? Här kommer tanken om det inspirerande skrivandet in. Det fanns redan kring de gammaltestamentliga texterna, som ju fanns på Jesu tid, en idé om att Gud hade inspirerat författarna (även de som satt ihop texter i redaktionellt syfte) i sitt skrivande. Paulus förklarade den tanken i ett av sina brev till Timoteus:

Du däremot, håll fast vid det du har lärt dig och blivit övertygad om. Du vet av vilka du har lärt det, och du känner från barndomen de heliga Skrifterna som kan göra dig vis så att du blir frälst genom tron på Kristus Jesus. Hela Skriften är utandad av Gud och nyttig till undervisning, tillrättavisning, upprättelse och fostran i rättfärdighet, så att gudsmänniskan blir fullt färdig, väl rustad för varje god gärning. 2 TIM 3:14–17

Paulus skriver att hela skriften är utandad av Gud. Ordet som han använde på grekiska för *utandad* kan också översättas med *inspirerad*. Hans syn på de gammaltestamentliga texterna var att de hade gudomligt ursprung. Även om de är texter som skrivits ned av människor så var orden utanda-

de, eller inspirerade, av Gud. Det fanns en ledning i det som hade satts på pränt.

Samma synsätt har vi som troende idag vad gäller de nytestamentliga texterna. Vi vet att det är evangelier och brev som är skrivna av människor, men vi tillskriver deras innehåll gudomligt ursprung. Antingen genom det faktum att de beskriver ögonskildringar av den klaraste gudsuppenbarelse, Jesus, eller genom gudomlig inspiration genom den helige Ande.

Genom evangelierna och breven tar Gud form för våra ögon. Skribenterna hjälper oss genom gudomlig inspiration att se Gud. Ordet blev kött och tog sin boning ibland oss och vi satte det på pränt. Bibeln är således den tydligaste gudsuppenbarelse för många av oss som lever idag.

Bibeln målar också upp en tydlig bild av Jesus: vi får veta var Jesus kom från, var han bodde, vad hans pappa jobbade med, i vilka områden han rörde sig och var han dog men också var han uppstod. Vi får också veta vilka han umgicks med, samtal som han hade med enskilda människor och i grupp, undervisning som han haft finns nedtecknad, samt vilka hans närmaste vänner var.

Vidare får vi veta vad som fick Jesus att gråta, bli arg, förvånad och känna ångest. Vi vet vilka under han gjorde och i ganska många fall vilka han gjorde undren för. Jesus är allt annat än formlös. Den som menar att man inte kan veta något om Gud kan inte ha läst Bibeln.

Jag tycker att författaren och föreläsaren Stefan Gustavsson sammanfattar en god bibelsyn i sin bok *Kristen på goda grunder*: "De bibliska texterna utgör människors vittnes-

börd att det som är möjligt, eftersom Gud finns, också har hänt. Skaparen har trätt i direkt förbindelse med människor genom underbara handlingar i historien.”

Denna förbindelse mellan Gud och människa finns nedtecknad för dig och mig att läsa och ta del av. Det går att skriva en hel bok bara om bibelsyn, men för vårt syfte här räcker det med att inse att Bibeln förmedlar en tydlig bild av Gud och hans handlande genom historien.

Andens uppenbarelse

För de av oss som gärna titulerar oss för karismatiker väger nästa uppenbarelse väldigt tungt – Andens uppenbarelse. Det är inte en uppenbarelse som vi ser i naturen, inte heller med våra fysiska ögon, utan det är något som vi tar emot i vår ande genom den helige Andes förmedlande. Paulus skrev om det på följande sätt:

Vishet förkunnar vi dock bland de vuxna, en vishet som inte hör till den här världen eller den här världens härskare, som går mot sin undergång. Nej, vi förkunnar Guds hemliga och fördolda vishet, som Gud från evighet har bestämt ska bli till härlighet för oss. Den visheten har ingen av den här världens härskare känt. Hade de känt den, skulle de inte ha korsfäst härlighetens Herre.

Men som Skriften säger: Vad ögat inte sett och örat inte hört och människans hjärta inte anat, det har Gud berett åt dem som älskar honom. Gud har up-

penbarat det för oss genom sin Ande. Anden utforskar allt, även djupen i Gud. 1 KOR 2:6–10

Paulus säger att det som inget öga har sett eller öra har hört, det har Gud uppenbarat genom sin Ande. Vi kan inte nå den kunskapen genom våra fysiska sinnen, inte heller genom vårt intellekt, men vi kan ta emot den från den helige Ande.

Jesus själv menade att det fanns saker som han inte kunde dela med lärjungarna, de var ännu inte redo att ta emot det. När den helige Ande kom skulle han leda dem vidare in i hela sanningen (Joh 16:12–13).

Så är det även för oss idag att det finns vissa saker som bara den helige Ande kan uppenbara för oss. Därför behöver vi vara öppna för den andliga dimensionen och för en relation med Guds Ande. Det finns saker som enligt Bibeln endast kan förstås eller tas emot med Andens hjälp:

Men vi har inte fått världens ande utan Anden som är från Gud, för att vi ska veta vad vi fått av Gud. Det förkunnar vi också, inte med ord som mänsklig visdom lär oss utan med ord som Anden lär oss, när vi förklarar andliga ting med andliga ord. En oandlig människa tar inte emot det som kommer från Guds Ande. Det är dårskap för henne, och hon kan inte förstå det eftersom det måste bedömas på ett andligt sätt. Den andliga människan däremot kan bedöma allt, men själv kan hon inte bedömas av någon. 1 KOR 2:12–15

Det finns saker som du och jag aldrig kan förstå på egen hand utan som vi är beroende av den helige Ande för att förstå. Som vi redan har sett finns det många olika uppenbarelser att ta del av, som skapelsen, Jesus och Bibeln, men utan Andens uppenbarelse finns det saker och sidor av Gud som vi aldrig kommer att se eller kunna ta till oss.

Gud är med andra ord inte formlös – det går faktiskt att veta något om honom. Genom att ta del av de olika uppenbarelser som han har gjort tillgängliga för oss kan bilden av Gud sakta växa fram. Gud gömmer sig inte för oss, att vi inte ser honom beror nog mer på att vi blundar.